
Хроніка наукового життя

Міжнародна науково-теоретична конференція «Антропологічні та соціокультурні виміри глобалізованого світу»

У Києві 21-22 березня 2012 року в Національному авіаційному університеті відбулася міжнародна науково-теоретична конференція «Антропологічні та соціокультурні виміри глобалізованого світу». На ній обговорювався комплекс проблем, пов'язаних з концептуальними засадами вивчення природи людини, сучасним знанням про антропосоціогенез, проблемами сучасного положення людини в новітній реальності глобалізованого світу інформаційної доби; обговорювалися соціальні, фінансово-економічні, культурно-антропологічні, морально-етичні, релігійні, комунікаційні та естетичні умови, механізми трансформації сучасного суспільства, його світоглядні координати; розглядалися проблеми антропологічного виміру в системі «суспільство-природа» та «людина-машина»; екзистенціальні сучасної людини та глобальні перспективи життя людства.

Організатори конференції – Національний авіаційний університет, Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. У роботі конференції прийняли участь представники вітчизняних академічних та навчальних закладів, науковці з далекого та близького зарубіжжя, зокрема з Росії, Білорусі, Великобританії, Нідерландів, Нової Зеландії та Швейцарії. Всього – біля 180 учасників.

Зі вступним словом на відкритті конференції виступила завідувач кафедри філософії НАУ, доктор філософських наук, професор *Л.Г. Дротянко*. Вона відзначила актуальність тематики конференції, окреслила її актуальні завдання та висловила надію, що результати спільної роботи учасників допоможуть теоретичному осягненню соціокультурних проблем людини в сучасному глобалізованому світі й прислужаться для вироблення гуманістичної, демократичної світоглядної моделі глобальної міжнародного співтовариства.

Пленарне засідання відкрила доповідь *Онопрієнка Валентина Івановича*, доктора філософських наук, професора, завідувача відділу методології і соціології науки Центру досліджень науково-технічного потенціалу та

історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. Головну увагу доповідач звернув на проблему споживання в сучасній цивілізації, зазначивши, що постійна гонитва за благами науково-технічного прогресу не тільки обертається техногенними та соціально-економічними потрясіннями, але й супроводжується культурною та духовною кризою людини. У суспільстві споживання виробляються нові цінності та моральні мотивації, проте вони не поновлюють розірвану цілісність людини, а, навпаки, сприяють її подальшому відчуженню.

У доповіді *Герасимової Ельвіри Миколаївни*, доктора філософських наук, професора кафедри філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, розглядався сучасний економіко-антропологічний механізм суспільних перетворень і політичні та економічні витoki великої трансформації. Доповідач наголошувала, що при виборі економічної стратегії країни необхідно враховувати як національні основи культури, так і регіональні її відмінності. Тому в глобалізованому світі набуває актуальності філософська антропологія, яка дає можливість визначити людиновимірні перспективи розвитку країни.

У виступі *Дротянко Любові Григорівни*, професора, завідувача кафедри філософії Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, розглядалася проблема мультикультуралізму комунікативних процесів у глобалізованому світі, в тому числі мовні аспекти таких процесів. Було зазначено, що міжкультурна комунікація суттєво трансформується під впливом сучасних інформаційних технологій, складаються нові культурні утворення на території європейських країн, які не пов'язані вже ні з мовою, ні з релігією, ні з іншими етнічними особливостями, тому явище мультикультуралізму вимагає подальшого глибокого осмислення.

Завідувач відділу зарубіжної філософії Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, доктор філософських наук, професор *Лях Віталій Васильович* розглянув проблеми ціннісних вимірів інформаційного суспільства. Доповідач зазначив, що в постіндустріальному

суспільстві видозмінюються внутрішня організація праці та її етична основа, яка породжує низку суттєвих проблем. Адже інформаційне суспільство вивільнює багатьох людей з ринку праці, й хоча водночас відкриваються нові робочі місця й сектори економіки, набуває цінності інтелектуально-творча індивідуалізована і гнучка праця, питання про «зайвих людей» і що з ними робити залишається відкритим.

Робота конференції була продовжена у трьох секціях, які діяли протягом 21-22 березня.

Роботою секції I «*Антропологічні аспекти глобалізації*» керували кандидат філософських наук, професор Є.Ф. Сластенко та кандидат філософських наук, доцент О.А. Матюхіна. У своїх доповідях учасники секції розглядали актуальні проблеми, які породжує сучасне інформаційне суспільство, насамперед проблему духовності, місце й статус мистецтва, моралі, ідеології та релігії в умовах глобалізації. Особливий інтерес учасників конференції викликали доповіді, присвячені культурно-антропологічним, етико-естетичним, соціальним трансформаціям сучасної людини в глобалізованому світі. У цьому контексті слід зазначити доповіді *Меєровича Марка Йосиповича*, керівника лабораторії «ТРИЗ-педагогіка України», та кандидата психологічних наук, доцента кафедри соціальної і прикладної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова *Шрагіної Лариси Ісаївни*, присвячені аналізу взаємозалежності глобалізації і особистості в контексті функціонально-системного підходу. *Нечерухін Олександр Михайлович*, доктор наук державного управління, професор, завідувач кафедри Гродненського державного університету, у своїй доповіді виводив діалектику індивідуального та історичного розвитку людини. *Мозгова Наталія Григорівна*, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, досліджувала культурно-антропологічні трансформації сучасної людини у глобалізованому світі. Всебічно проаналізовані засади дослідження та буттєві виміри особистості в умовах глобалізації, зокрема, в доповідях кандидата філософських наук, доцента кафедри соціально-гуманітарних наук Кіровоградської льотної академії НАУ *Воропасової Віри Григорівни* «Антропологічні засади дослідження людини у глобалізованому світі», *Тейко Світлани Миколаївни*, кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії Національного університету біоресурсів і природокористування України, «Культурно-антропологічні виміри глобалізації».

турно-антропологічні виміри глобалізації».

Слід відзначити активну участь аспірантів у роботі секції. Значну увагу учасників конференції привернули доповіді аспірантів: *Пузіка Олексія Сергійовича*, аспіранта Національного авіаційного університету, «Метод і методологія у філософії та науці в глобалізованому контексті», *Радченка Костянтина Олександровича*, аспіранта Національного авіаційного університету, «Антропний принцип в теоріях походження світу», *Рудакової Ірини Вікторівни*, аспіранта Донецького національного університету, «Феномен повсякденності в контексті проблеми глобалізації», *Ігнатенко Ірини Володимирівни*, аспіранта кафедри філософії НАУ «Криза приватності та самотності у глобалізованому суспільстві», *Калічаки Людмили Юріївни*, аспіранта Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, «Засади реалізації особистості в умовах глобалізованого світу», *Кармадонової Тетяни Миколаївни*, аспіранта кафедри філософії Національного технічного університету імені Івана Франка, «Особливості соціальної адаптації в умовах глобалізації», *Сабадухи Олексія Володимировича*, аспіранта кафедри філософії Житомирського національного університету імені Івана Франка, «Проблема відповідальності в умовах глобалізованого світу» тощо.

Серед викладачів, які виступили на секційному засіданні, особливий інтерес привернули до себе доповіді: *Скотної Надії Володимирівни*, доктора філософських наук, професора, декана соціально-гуманітарного факультету, завідувача кафедри практичної психології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, «Роль цивілізаційного виховання молоді в умовах глобалізації», *Сабадухи Володимира Олексійовича*, кандидата філософських наук, доцента, виконуючого обов'язки завідувача кафедри соціальної роботи Навчально-наукового інституту праці та соціальних технологій Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, «Сучасна філософська антропологія в контексті концепції чотирьох рівнів розвитку сутнісних сил людини», *Сластенка Євгена Федоровича*, кандидата філософських наук, професора кафедри філософії Національного авіаційного університету, «Сутність сучасного антропоцентризму» та інші. Впродовж роботи секції відбулися жваві дискусії з вищезазначених проблем, робота виявила глибокий взаємозв'язок теоретичних питань із практичними настановами й потребами

суспільного розвитку.

Роботою секції 2 «Соціокультурні виміри інформаційної епохи» керували кандидат філософських наук, доцент Л.В. Броннікова та кандидат філософських наук М.А. Абисова. У дискусіях, що відбулися в ході роботи секції, піднімалися питання соціокультурної обумовленості трансформацій природної мови в умовах інформаційної ери, розвитку нетрадиційної релігійності в Україні в контексті глобального мультикультурного синтезу, специфіки форм, каналів і засобів наукової комунікації в інформаційному суспільстві, проектування соціальної дійсності в інформаційну добу, проблеми верифікації наукового знання у глобалізованому світі, соціокультурних детермінант саморозпаду соціальних систем в інформаційну епоху. *Абисова Марія Анатоліївна* в своїй доповіді наголосила, що попри достатнє повне вивчення наслідків економічного порядку суспільства інформаційної ери, соціокультурна складова цих змін, їх вплив на культуру суспільства в цілому та на розвиток окремої особистості зокрема, навпаки, тільки починається і є предметом гострих дискусій як у сфері соціально-гуманітарних наук, так і в засобах масової інформації. У дискусіях, що відбулись у ході роботи секції, так само піднімалися питання відкритості, прозорості, фрагментарності як основних характеристик постсучасного суспільства; ставилися питання щодо інституціонального вакууму й ускладнення суспільного життя; народження нових спільнот; появи нових соціальних акторів; трансформації культури повсякденності тощо.

Особливий інтерес викликала доповідь кандидата філософських наук, доцента Центру гуманітарної освіти НАН України *Суходуб Тетяни Дмитрівни*, присвячена персоналістичній складовій культури суспільства інформаційної епохи. Жваві дискусії викликали доповіді кандидата юридичних наук, пошукача кафедри філософії Центру гуманітарної освіти НАН України *Федоровської Ольги Борисівни*, яка звернулася до питання зміни природи владних відносин у контексті припинення існування відособлених соціокультурних світів, а також кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії Національного університету біоресурсів і природокористування України *Кульченко Валентини Павлівни*, яка представила ґрунтовний аналіз культурно-політичних реалій сьогодної України. Увагу привернула доповідь асистента КТУ ІПН НАУ *Клешині Ганни Миколаївни*, яка висвітлила актуальність і значущість пробле-

ми проектування соціальної дійсності в умовах зростання найрізноманітніших контактів у ході розвитку глобалізації. Присутніх зацікавила доповідь кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії НАУ *Черноног Раїси Андріївни*, в якій ставились питання щодо росту нових соціальних девіацій у зв'язку з розмиванням меж допустимого та втратою нормативних функцій моралю та релігією. Надзвичайно актуально прозвучала доповідь асистента кафедри філософії НАУ *Шоріної Тетяни Геннадіївни*, в якій вона поставила питання демонтажу традиційної духовно-предметної реальності та деантропологізації людини в інформаційну добу. Жваву дискусію викликала доповідь асистента КТУ ІПН НАУ *Орденова Сергія Сергійовича*, присвячена трансформації правосвідомості в контексті глобалізації. У роботі секції взяла участь аспірант НАУ *Царик Олександра Романівна*, яка представила повний аналіз філософських підходів до становлення і розвитку нового ступеня цивілізації, пов'язаного з інформаційною революцією та розвитком на її основі інформаційного суспільства. Слід відмітити активну участь в ході проведення роботи секції доцента кафедри філософії *Мокляк Лариси Іванівни*, яка вдало доповнювала доповіді учасників секції, а також привернула увагу до необхідності врахування естетичного чинника формування світоглядної культури сучасної людини.

Серед активних учасників роботи секції слід назвати асистента кафедри філософії НАУ *Ченбай Наталію Анатоліївну* та аспіранта НАУ *Бенесюк Ольгу Ігорівну*, чиї доповнення та питання дозволили всебічно розглянути винесені на обговорення проблеми. Зацікавила присутніх доповідь *Новак Тетяни Володимирівни*, аспіранта кафедри філософії Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету, завідувача лабораторії кафедри авіаційної психології Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету «Особливості прояву контркультури в інформаційну еру». Особливий інтерес викликали доповіді кандидата філософських наук *Абисової Марії Анатоліївни* «Індивідуалізований світ: вибух можливостей», кандидата юридичних наук, викладача кафедри соціально-економічних навчальних дисциплін Полтавського юридичного інституту Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» *Кравченко Алли Петрівни* «Правовий процес регулювання суспільного буття в антропологічному вимірі».

Роботою секції 3 «Міжкультурна комунікація

у глобалізованому світі» керували кандидат філософських наук, доцент Л.А. Ороховська та кандидат історичних наук, доцент У.П. Кошетар.

Під час роботи секції розглядалися насамперед проблеми формування прогностичних умінь майбутніх менеджерів як фактор стабільності в глобалізованому світі, проблеми соціокультурної динаміки цінностей в умовах глобалізованого світу, дисгармонії як дзеркала соціальності сучасного європейського середовища буття людини, сучасного георелігійного простору крізь призму антропологічних аспектів міжконфесійної взаємодії, інноваційних процесів у міжкультурній комунікації, толерантності особистості як чинника її ціннісного самовизначення в глобалізованому світі тощо. Особливий інтерес привернули до себе доповіді доктора економічних наук, кандидата філософських наук, директора Науково-дослідного інституту статистики Науково-технічного комплексу статистичних досліджень Держкомстату України *Михайлова Володимира Сергійовича* «Соціокультурний зміст ренесансу давньої культури та державотворчих процесів сучасного Китаю», кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії НАУ *Ороховської Людмили Анатоліївни* «Сучасні масмедіа та їх вплив на суспільну свідомість», кандидата філософських наук, доцента кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Донбаського державного технічного університету *Патерикіної Валентини Василівни* «Україна в ситуації постмодерну: глобалізований світ», кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка *Стежка Григорія Петровича* «Мультикультуралізм як феномен демократизації суспільства», наукового співробітника лабораторії культурних стратегій, ініціатив та технологій Інституту проблем сучасного мистецтва *Цой Тетяни Василівни* «Роль екологічної етики в становленні інформаційного суспільства», доктора філософських наук, професора, завідувача кафедри вищої математики і логіки Полтавської державної аграрної академії *Шенгерій Людмили Миколаївни* «Вплив глобалізації на постнекласичну раціональність». Слід відзначити активну участь аспірантів та студентів НАУ в роботі секції, зокрема жваву дискусію викликала доповідь

аспіранта ДВНЗ Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г.С. Сковороди *Малинки Юлії Григорівни* «Толерантність як результат міжкультурної комунікації в умовах глобалізації»

22 березня 2012 року відбувся «круглий стіл» «Трансформація соціальних практик в інформаційному суспільстві» за головуванням завідувача відділу зарубіжної філософії Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, доктора філософських наук, професора *Ляха Віталія Васильовича* та в.о. заступника директора Гуманітарного інституту з науково-методичної роботи Національного авіаційного університету, кандидата філософських наук, доцента *Ягодзінського Сергія Миколайовича*. Під час «круглого столу» пролунали змістовні доповіді щодо проблем сучасної свідомості й методології її осягнення, ролі суб'єктів наукового пізнання та соціально-гуманітарних технологій у знанневому суспільстві. Своєю теоретичною гостротою та актуальністю були відзначені доповіді доктора філософських наук, провідного наукового співробітника Центру дослідження науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г.М. Доброва НАН України *Рижко Лариси Володимирівни* «Вчений у глобалізованому суспільстві», кандидата філософських наук, професора кафедри міжнародних відносин Інституту міжнародних відносин журналістики Київського національного університету культури і мистецтва *Сливінської Аліни Францівни* «Інструменти самопізнання людини XXI століття» та кандидата філософських наук, доцента кафедри філософії ГМІ НАУ *Іуцк Наталії Василівни* «Сучасні філософські концепції свідомості».

Під час заключного пленарного засідання *Дротянка Любов Григорівна* зазначила, що, незважаючи на складні кризові явища в економіці, політиці, екології тощо, проведення таких конференцій є необхідним, оскільки вони дозволяють їх учасникам у режимі живого спілкування обмінятися знаннями і міркуваннями щодо процесів, які відбуваються в сучасну епоху.

Учасники конференції рекомендували врахувати результати обміну досвідом у навчальному процесі та включити їх у навчальні та робочі навчальні програми гуманітарних дисциплін. Найкращі доповіді було вирішено опублікувати у «Віснику Національного авіаційного університету. Філософія. Культурологія».

У.П. Кошетар,

канд. іст. наук, доцент

Т.Г. Шоріна,

асистент кафедри філософії

Національного авіаційного університету